

Hans Bergström:

Kan man lita på att Trump ljuger?

Donald Trump förde en usel kampanj och var med konventionella mått långt ifrån valbar. Men det djupa missnöjet med Bidenåren kom att väga tyngre än Trumps obehagliga personliga egenskaper, skriver Hans Bergström.

HANS BERGSTRÖM | 6 NOVEMBER 2024

Donald Trump på valvakan i West Palm Beach, Florida. AP Photo/Evan Vucci

Utgången av det amerikanska valet är chockartad. Opinionsmätningarna tydde visserligen på att Donald Trump hade en chans att vinna. Men han *borde* inte kunna återkomma som president. En dömd brottsling. En skrävlande egomaniac. Den äldste presidentkandidaten i USA:s historia. Ogillad av de flesta i fråga om sina personliga egenskaper. Den förste president någonsin som vägrat medverka till fredlig växling vid makten.

Lägg därtill en usel valkampanj från Trump. Medan Kamala Harris genomfört en fokuserad och bra slutkampanj, enligt alla traditionella mått, har Trump gång på gång drivit mot sidospår, förolämpat den ena väljargruppen efter den andra och ständigt stört sitt eget huvudbudskap i sakfrågor. Han förlorade också klart den enda tv-sända valdebatten mot Harris.

Ändå vinner han presidentvalet, den första president sedan Grover Cleveland 1892 som lyckats återkomma för en andra period efter att ha röstats bort efter sin första period.

I grunden ligger djupet av missnöje med Bidenåren.

Varför? I grunden ligger djupet av missnöje med Bidenåren. Överväldigande två tredjedelar av amerikanerna menar att landet går i fel riktning. Det handlar om ekonomin, framförallt hur levnadsomkostnaderna stigit. Det handlar om den öppna gränsen mot Mexiko, som skapat känslan av anarki och hot mot säkerheten, även den personliga via inflödet av narkotika och gäng. Det handlar om bilden av krig och kaos i världen under Bidens år.

Denna stämning i landet blev till sist tyngre vägande än Trumps djupt obehagliga personliga egenskaper. En vettigare republikan – som en Nikki Haley eller Tim Scott – hade troligen vunnit större än Trump. En viktig faktor tycks ha varit att den stora och växande gruppen väljare med latinamerikansk bakgrund gav Trump starkt ökat stöd. Det kan bara förklaras med sakfrågor, som ekonomin och följderna av illegal invandring.

Jag trodde att tillräckligt många normala republikaner skulle följa Liz Cheney's råd att ensamma i valbåset vägra rösta på en person som så fundamentalt brutit med Ronald Reagans linje för partiet. Själv röstade jag på Kamala Harris denna gång, för att bli av med Trump-epoken för det Republikanska partiet. Men Trumps strategi, eller impuls, att strunta i mittenväljarna och i stället söka mobilisera många lågutbildade som normalt inte röstar kan ha lyckats. Djupare analyser av vad som faktiskt hände följer. Redan valdeltagandet kan ge ledning. Trump verkar i skrivande stund bli den förste republikan på årtionden som vinner även i antal röster totalt i landet, inte enbart majoriteten i elektorskollegiet.

Det blir förstås mycket "soul searching" hos de förlorande Demokraterna. Vad kunde ha gjorts annorlunda? Kamala Harris borde ha valt den populära guvernören av Pennsylvania, Josh Shapiro, som sin vicepresidentkandidat. Hon borde ha öppet erkänt misstag från Biden-administrationen i invandringspolitiken. Hon borde ha lärt från Bill Clinton att finna ett "Sister Souljah-moment" för att markera distans till egna galenpannor, de som vill godta biologiska pojkar i flickidrott, "defund the police" eller som ropat "from the river to the sea". Hon gjorde inte det, och hon var sen och vag med att ge mittenväljare tecken på vridning mot centrum.

Men sanningen är nog likväl att Harris förde en bra kampanj och att Joe Biden skulle ha förlorat med än större siffror. Domen över Biden blir hård. Hans presidentperiod utdömdes av de amerikanska väljarna. Och Biden förvägrade sitt parti möjligheten till en reguljär primärvalsperiod på ett år, genom sitt absurda beslut att vilja vara kvar som president till 86 års ålder.

Republikanerna återtog majoriteten även i Senaten. Det betyder mycket för Trumps möjligheter att få nomineringar godkända, även om det finns en stark krets av moderata senatorer som inte kan gå med på vad som helst. Redan om en vecka väljer Republikanerna ny senatsledare efter Mitch McConnell. Hur det går med Representanthuset är inte klart i skrivande stund. En så övertygande seger som Trumps brukar dra med sig även kongressen. I så fall skulle Trump få en utomordentligt stark ställning som president, därtill med stöd av Högsta Domstolens dom rörande en presidents handlingsutrymme.

Trumpismen förlängs i stället för att stoppas.

Oro följer nu förstås för vad Trump kan tänkas göra som president. Hans syn på Ukraina är särskilt bekymmersam. Allvarligt är också att han med JD Vance får en vicepresident med en mer genomtänkt nationalistisk grundsyn än Trump själv, och tänkt som efterträdare 2028. Trumpismen förlängs i stället för att stoppas.

Prenumerera på Smedjan!

Varje lördag får du som prenumerant (gratis) ett nyhetsbrev med exklusiv text av Svend Dahl och lästips från veckan som gått. Dessutom unika erbjudanden på Timbro förlags utgivning.

Din e-post

PRENUMERERA

Trump's förberedelsesteam har gjort ett mycket effektivare arbete än förra gången. Samtidigt är Trump en marknadsförare, bluffmakare och förhandlingsspelare som man aldrig kan vara riktigt säker på var man har. Kanske blir det höga tullar och handelskrig. Men kanske används hot som dessa mest för att få övertag i förhandlingar. Ingen vet säkert. Samma med talet om massdeportation av miljoner som kommit till USA illegalt men rotat sig och har jobb. Vem vet vad som händer?

”Kan vi lita på att ni ljuger?”, frågade professor Marian Radetzki i en uppmärksamrad debattartikel i valrörelsen 1994. Han funderade på att rösta på Socialdemokraterna, under förutsättning att han kunde lita på att de inte i praktiken skulle genomföra sina vidlyftiga vallöften. Man kan inte lita på någonting när det gäller Donald Trump, men möjligen och förhoppningsvis att han inte menat allt han sagt under valrörelsen, att mycket var bombasmer. Trots allt måste Amerika samla ihop sig och genomföra en fredlig växling vid makten, oavsett hur Trump själv skulle ha agerat om han förlorat.

Hans Bergström är aktuell med boken *Presidentvalet 2024 och demokratin i Amerika* (Timbro förlag). Andra halvan av boken handlar om tiden efter valet, vilket gör den fortsatt aktuell. Rabattkoden SMEDJAN ger dig 20 procents rabatt när du [köper boken här](#).

HANS BERGSTRÖM

Hans Bergström är docent i statsvetenskap och aktuell med boken "Presidentvalet 2024 och demokratin i Amerika" (Timbro förlag).

Dela artikeln

LÄS MER

SMEDJAN | ESSÄ

Rostbältets spruckna röst

JOAKIM BROMAN

SMEDJAN | RECENSION

Amerikansk politik – bortom tweets och rubriker

OSKAR ÖRN

SMEDJAN | ESSÄ

Hur polariserat är USA?

HANS BERGSTRÖM

Prenumerera på Smedjan!

Varje lördag får du som prenumerant (gratis) ett nyhetsbrev med exklusiv text av Svend Dahl och lästips från veckan som gått. Dessutom unika erbjudanden på Timbro förlags utgivning.

Din e-post

PRENUMERERA

MESTLÄSTA

Rostbältets spruckna röst

En gång försökte J.D. Vance vara en enande kraft i amerikansk politik. Varför gav han upp?

Skydda skärgården från skarven

Skarven är en miljöbov vars brott hade renderat fängelse om de utförts av människor.

Kortare arbetstid gör oss alla fattigare

S-förslaget om arbetstidsförkortning tål inte närmare granskning.

Sveriges surrealistiska socialism – ett halvsekel senare

I juni 1976 är Sverige föremål för omslag och temaartikel i Time Magazine.

